

Programma vanaf 2023 - Programme à partir de 2023

Titel	Titre
<p style="text-align: center;">PATIËNTGERICHTHEID – PATIËNTVEILIGHEID</p> <p>Ontwikkelen van een gemeenschappelijk digitaal platform voor de cultuurmetingen onder het meerjarenplan</p>	<p style="text-align: center;">ORIENTATION PATIENT - SÉCURITÉ PATIENT</p> <p>Développer une plateforme numérique commune pour les mesures de la culture dans le cadre du plan pluriannuel</p>

Belang van het thema in het kader van de federale programma's over kwaliteit van zorg en patiëntveiligheid voor algemene en psychiatrische ziekenhuizen.	Importance du sujet dans le cadre des programmes fédéraux sur la qualité des soins et la sécurité des patients pour les hôpitaux généraux et psychiatriques.
<p>Uit onderzoek blijkt dat de gezondheidszorg beter, effectiever en veiliger is als de patiënt actief betrokken is in de besluitvorming op verschillende niveaus. In het volgende meerjarenplan zullen de UGent en het UZGent hier verder blijven op inzetten door middel van het verder uitwerken van onderstaand traject:</p> <p>In het kader van de 'Samenwerking Ondersteuningsplan Meerjarenplan 2014-2017 – coördinatie kwaliteit en patiëntveiligheid' werd in 2014 een 'self-assessment tool' ontwikkeld om de patiëntenparticipatiecultuur in algemene ziekenhuizen in kaart te brengen (PaCT-HCW¹). Als vervolg hierop werd de 'self-assessment tool' ook aangepast voor de psychiatrische diensten (PaCT-PSY²). In het kader van kwaliteitsbeleid, -opvolging en -verbetering werd deze vragenlijst opnieuw aangeboden aan de psychiatrische en algemene ziekenhuizen³. Dit met</p>	<p>Les recherches montrent que les soins de santé sont meilleurs, plus efficaces et plus sûrs si le patient est activement impliqué à tous niveaux dans la prise de décision. Pour le prochain plan pluriannuel, l'UGent et l'UZGent vont continuer à se concentrer sur ce point en poursuivant le développement du trajet suivant:</p> <p>Dans le cadre du « Plan pluriannuel de soutien à la collaboration 2014-2017 - coordination de la qualité et de la sécurité du patient », un « outil d'autoévaluation » (<i>self-assessment</i>) a été développé en 2014 pour identifier la culture de participation des patients dans les hôpitaux généraux (PaCT-HCW⁴). Par la suite, cet outil d'autoévaluation a également été adapté aux services psychiatriques (PaCT-PSY⁵). Dans le cadre de la politique en matière de qualité, de son évaluation à son amélioration, ce questionnaire sera à nouveau proposé</p>

¹ Malfait, S., Eeckloo, K., Van Daele, J., & Van Hecke, A. (2016). The Patient Participation Culture Tool for healthcare workers (PaCT-HCW) on general hospital wards: A development and psychometric validation study. *International journal of nursing studies*, 61, 187-197.

² Malfait, S., Vandewalle, J., Eeckloo, K., Colman, R., & Van Hecke, A. (2017). The Development and Validation of the Patient Participation Culture Tool for Inpatient Psychiatric Wards (PaCT-PSY). *Archives of psychiatric nursing*, 31(5), 463-469.

³ P4P momenteel enkel van toepassing in algemene ziekenhuizen (incl. universitaire). In kader van P4P wordt deelname vanaf de aanvang van dit initiatief beloofd in 2019. Vanaf 2020 kan overwogen worden om deze deelname te behouden en kan een stimulans gegeven worden mee te stappen in het initiatief.

⁴ Malfait, S., Eeckloo, K., Van Daele, J., & Van Hecke, A. (2016). The Patient Participation Culture Tool for healthcare workers (PaCT-HCW) on general hospital wards: A development and psychometric validation study. *International journal of nursing studies*, 61, 187-197.

⁵ Malfait, S., Vandewalle, J., Eeckloo, K., Colman, R., & Van Hecke, A. (2017). The Development and Validation of the Patient Participation Culture Tool for Inpatient Psychiatric Wards (PaCT-PSY). *Archives of psychiatric nursing*, 31(5), 463-469.

twee doelen. Enerzijds kunnen ziekenhuizen d.m.v. afname identificeren hoe zij geëvolueerd zijn m.b.t. patiëntenparticipatie en kunnen zij aandachtgebieden identificeren. Anderzijds kan de vragenlijst verder ontwikkeld worden, o.a. door bepaalde thema's nog explicieter op te nemen in de vragenlijst o.a. partnerschap en regie bij de patiënt.

In het kader van het Meerjarenprogramma "Coördinatie kwaliteit en patiëntveiligheid 2018-2022" van de FOD Volksgezondheid werd opnieuw een patiëntenparticipatiecultuurpeiling (na revisie a.d.h.v. een Delphi-procedure) voor algemene ziekenhuizen (PaCT HCW 2.0) en voor psychiatrische diensten van algemene ziekenhuizen en Psychiatrische instellingen (PaCT PSY 2.0) afgenomen.

De UHasselt organiseert reeds meer dan 10 jaar een benchmarkinitiatief patiëntveiligheidscultuur.

Ziekenhuizen die een patiëntveiligheidscultuurmeting aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst (the Hospital Survey on Patient Safety Culture" van het AHRQ (Agency for Healthcare Research and Quality) uitvoeren kunnen deelnemen aan dit benchmarkonderzoek. Gezien een nieuwe versie van het originele veiligheidscultuur instrument beschikbaar is, zal in het komende jaar in overleg met de ziekenhuizen een evaluatie van het huidige patiëntveiligheidscultuur instrument gebeuren en een planning worden opgemaakt voor de komende jaren, zowel voor de cultuurmeting als voor de opleidingen gekaderd binnen het FOD programma.

Concreet bestaat het ondersteuningsplan 2023-2024 uit een samenwerking tussen UGent en UHasselt, met volgende opdracht:

Ontwikkelen van een gemeenschappelijk digitaal platform voor de cultuurmetingen onder het meerjarenplan:

- Automatisatie en digitalisatie van de patiëntenparticipatiecultuurpeiling (PaCT)-rapporten in Belgische ziekenhuizen.
- Onderzoeksmatige koppeling tussen de PaCT en de veiligheidscultuurmeting (HSPSC) met het oog op

aux hôpitaux psychiatriques et généraux⁶ avec deux objectifs. D'une part, cette enquête permet aux hôpitaux d'identifier la manière dont ils ont évolué en termes de participation des patients et de déterminer ce qui peut être amélioré. D'autre part, il est possible d'approfondir le questionnaire, en y intégrant notamment certains thèmes de manière encore plus explicite, entre autres le partenariat et l'autogestion du patient.

En 2019-2021, dans le cadre du programme pluriannuel « Coordination qualité et sécurité des patients 2018-2022 » du SPF Santé publique, une nouvelle enquête sur la culture de la participation des patients (après sa révision au moyen d'une procédure Delphi) a été réalisée auprès des hôpitaux généraux (PaCT-HCW 2.0) et des services psychiatriques des hôpitaux généraux et des établissements psychiatriques (PaCT-PSY 2.0).

L'UHasselt organise depuis plus de 10 ans l'analyse comparative (*benchmarking*) des mesures de la culture de la sécurité des patients. Les hôpitaux qui mesurent la culture de la sécurité des patients grâce à un questionnaire standardisé peuvent participer à cette enquête de *benchmarking*. L'année prochaine, il sera procédé à une évaluation de l'outil actuel, en concertation avec les hôpitaux, et à une planification, pour les années à venir, aussi bien de la mesure de la culture que des formations qui entrent dans le cadre du programme du SPF.

Concrètement, le plan de soutien 2023-2024 consistera en une coopération entre l'UGent et l'UHasselt, aux fins suivantes :

Développement d'une plateforme numérique commune pour les mesures de la culture dans le cadre du plan pluriannuel :

- Automatisatie et numérisation des rapports d'enquête sur la culture de la participation des patients (PaCT) au sein des hôpitaux belges.
- Dans une optique de recherche, couplage entre le PaCT et la mesure de culture de la sécurité, en vue d'analyses communes permettant de dégager de

⁶ P4P momenteel enkel van toepassing in algemene ziekenhuizen (incl. universitaire). In kader van P4P wordt deelname vanaf de aanvang van dit initiatief beloofd in 2019. Vanaf 2020 kan overwogen worden om deze deelname te behouden en kan een stimulans gegeven worden mee te stappen in het initiatief.

<p>gemeenschappelijke analyses om tot nieuwe inzichten, trendlijnen, associaties en correlaties te komen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Opstart van een pilootproject ter evaluatie van het online platform. 	<p>nouvelles idées, tendances, associations et corrélations.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lancement d'un projet pilote afin d'évaluer la plateforme en ligne.
<p>Doelstellingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Het online platform (R) heeft als doel de cultuurmetingen te centraliseren, meer toegankelijk en publiekelijk te maken voor alle Belgische ziekenhuizen. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om ziekenhuizen zelf te laten bepalen wanneer zij de cultuurmetingen uitvoeren, er zijn geen vaste deadlines. Er wordt wel aangeraden om deze metingen om de 4 jaar uit te voeren. Voor de PaCT HCW zou dit (volgens planning) plaatsvinden in 2023 en voor de PaCT PSY in 2025-2026. De automatisatie van de PACT heeft als doel te kunnen besparen op tijd en middelen alsook de vorm en inhoud van het rapport te optimaliseren zodat een rapport kan aangeboden worden dat deelnemers (ziekenhuizen) in staat stelt hun resultaten van de patiëntenparticipatiecultuur te kunnen inschatten, te vergelijken met andere ziekenhuizen (benchmark) en te identificeren waar verbetermogelijkheden liggen. De koppeling tussen de PACT – HSPSC heeft als doel na te gaan of zorgverleners die hoog (goed) scoren op de patiëntenparticipatiecultuurpeiling ook automatisch hoog scoren op de patiëntveiligheidscultuurmeting. Hiervoor zal een vergelijkende studie opgemaakt worden onder de vorm van een wetenschappelijk artikel. Op basis van de outcome kan de koppeling tussen de PACT en HSPSC verder uitgewerkt worden voor het online platform. Het pilootproject heeft als doel een beperkt aantal deelnemers (ziekenhuizen) de geautomatiseerde PACT te laten invullen op het nieuwe online platform om vervolgens feedback op vorm en inhoud te genereren inzake: <ul style="list-style-type: none"> het online platform in het algemeen (gemakkelijk in gebruik, doel van het platform is duidelijk, ...); 	<p>Objectifs</p> <ul style="list-style-type: none"> La plateforme en ligne (R) vise à centraliser les mesures de culture et à les rendre plus accessibles et publiques pour tous les hôpitaux belges. En outre, il offre aux hôpitaux la possibilité de décider eux-mêmes du moment où ils effectuent ces mesures de culture ; il n'y a pas de délai fixe. Il est toutefois recommandé d'effectuer ces mesures tous les quatre ans. Pour le PaCT HCW, cela devait avoir lieu en 2023 et pour le PaCT PSY en 2025-2026. L'objectif de l'automatisation du PaCT est d'économiser du temps et des ressources, ainsi que d'optimiser la forme et le contenu du rapport afin de pouvoir proposer aux participants (hôpitaux) un rapport leur permettant d'évaluer leurs résultats en matière de culture de participation des patients, de les comparer à ceux d'autres hôpitaux (benchmark) et d'identifier les possibilités d'amélioration. Le couplage entre le PaCT et le HSPSC vise à déterminer si les dispensateurs de soins qui obtiennent un score élevé (bon) dans l'enquête sur la culture de la participation des patients obtiennent aussi automatiquement un score élevé dans l'enquête sur la culture de la sécurité des patients. À cette fin, une étude comparative sera élaborée sous la forme d'un article scientifique. Sur la base des résultats, le lien entre le PaCT et le HSPSC peut être développé davantage pour la plateforme en ligne. À cette fin, une étude comparative sera élaborée sous la forme d'un article scientifique. Sur la base des résultats, le lien entre le PaCT et le HSPSC peut être développé davantage pour la plateforme en ligne. Le projet pilote vise à ce qu'un nombre limité de participants (hôpitaux) remplissent le PaCT informatisé sur la nouvelle plateforme en ligne afin de

<ul style="list-style-type: none"> - de gedigitaliseerde weergave van de PACT-vragenlijst; - het individuele rapport (de resultaten van de PACT). <p>Het biedt de mogelijkheid om efficiënt aan de slag te kunnen gaan met de cultuurmetingen.</p>	<p>générer ensuite un feed-back sur la forme et le contenu concernant :</p> <ul style="list-style-type: none"> - la plateforme en ligne en général (facile à utiliser, l'objectif de la plateforme est clair...) - la version numérisée du questionnaire PaCT - Le rapport individuel (les résultats du PaCT). <p>Il offre la possibilité de travailler efficacement conjointement avec les mesures de la culture.</p>
<p>Doelgroep</p> <p>Ziekenhuizen die hebben deelgenomen aan de PaCT's en HSPSC's komen in aanmerking voor deelname aan het pilootproject. Dit biedt de mogelijkheid om de automatisatie van de vragenlijst en van de rapporten (individueel/benchmark) optimaal te kunnen beoordelen.</p>	<p>Groupe cible</p> <p>Sont admis à participer au projet pilote les hôpitaux qui ont participé aux PaCT et HSPSC's aux mesures de la culture de la sécurité. C'est l'occasion de pouvoir évaluer de manière optimale l'automatisation des rapports.</p>
<p>Data</p> <ul style="list-style-type: none"> • Datum opstart pilootproject: 1ste semester 2023 • Datum learning community afternoon sessie: 2de semester 2023 • Datum officiële opstart online platform: 3 maanden na de learning community afternoon sessie 	<p>Dates</p> <ul style="list-style-type: none"> • Date de début du projet pilote : 1er semestre 2023 • Date de la session learning community afternoon: 2ème semestre 2023 • Date de lancement officiel de la plateforme en ligne : 3 mois après la session learning community afternoon
<p>Programma</p> <p>Learning community afternoon m.b.t. het pilootproject: Inventarisatie van feedback inzake het online platform van de cultuurmetingen. Dit zal een namiddagprogramma zijn.</p> <p><u>Spreekers (onder voorbehoud):</u></p> <p>UZ Gent/ Ugent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. Kristof Eeckloo • Prof. dr. Ann Van Hecke • Prof. dr. Simon Malfait • Evelyne Punnewaert <p>UHasselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. Ward Schrooten • Marlies Claesen 	<p>Programme</p> <p>Learning community afternoon concernant le projet pilote: Faire le point sur le feed-back à propos de la plateforme en ligne de mesure de la culture. Il s'agira d'un programme de l'après-midi.</p> <p><u>Orateurs (sour réserve) :</u></p> <p>UZ Gent/ Ugent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. Kristof Eeckloo • Prof. dr. Ann Van Hecke • Prof. dr. Simon Malfait • Evelyne Punnewaert <p>UHasselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr. Ward Schrooten • Marlies Claesen
<p>Plaats</p> <p>De 'learning community afternoon' sessie zal online doorgaan of in de gebouwen van het FOD Volksgezondheid (afhankelijk van de covid impact).</p>	<p>Lieu</p> <p>La séance « learning community afternoon » se déroulera en ligne ou dans le bâtiment du SPF Santé publique (selon l'impact du covid).</p>

Ontwikkelde instrumenten om kennis te delen en te verspreiden	Outils développés pour partager et diffuser les connaissances
<p>1) PaCT (Patient participation Culture Tool) = een self-assesment tool voor zorgverleners die rechtstreeks betrokken zijn bij de klinische zorg, met als doel het meten van de afdelingscultuur rond patiëntenparticipatie, waaronder ook de houding t.o.v. de participatie van de patiënt in het kader van patiëntveiligheid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • PaCT HCW = voor algemene/categorale/universitaire ziekenhuizen (health care workers) • PaCT PSY = voor psychiatrische diensten van algemene ziekenhuizen en psychiatrische zorginstellingen <p>2) HSPSC (Hospital Survey on Patient Safety Culture) = een self-assesment tool voor zorgverleners die peilt naar hun mening over de organisatiecultuur in het ziekenhuis met betrekking tot de veiligheid van de patiënt. Dit is een gevalideerde vertaling naar het Nederlands van de Hospital Survey on Patient Safety Culture (Agency for Healthcare Research and Quality), met als doel het verwerven van inzicht in de houding van alle zorgmedewerkers ten opzichte van patiëntveiligheid, het bewustmaken van het zorgpersoneel én ziekenhuismanagement m.b.t. patiëntveiligheid en het bepalen van een patiëntveiligheidsprofiel voor het ziekenhuis, inclusief de identificatie van de 'sterke' en 'zwakke' punten. Dit door het meten van variabiliteit (tussen ziekenhuizen, afdelingen, beroepsgroepen), door benchmarking tussen vergelijkbare ziekenhuizen en groepen en het meten van cultuurverandering door herhaalde metingen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • HSPSC PSY = voor psychiatrische diensten van algemene ziekenhuizen en psychiatrische zorginstellingen • HSPSC Acut & SP = voor acute diensten en sp-diensten van algemene/categorale/universitaire ziekenhuizen 	<p>1) PaCT (patient participation culture tool) = outil d'auto-évaluation pour les dispensateurs de soins directement concernés par les soins cliniques, dans le but de mesurer la culture du département autour de la participation des patients, y compris les attitudes envers la participation des patients dans le contexte de leur sécurité.</p> <ul style="list-style-type: none"> • PaCT HCW = pour les hôpitaux généraux/catégoriels/universitaires (personnel soignant) • PaCT PSY = pour les services psychiatriques des hôpitaux généraux et des établissements de soins psychiatriques <p>2) HSPSC (patient safety culture tool) = un outil d'auto-évaluation destiné aux prestataires de soins qui permet de mesurer leur opinion sur la culture organisationnelle de l'hôpital en ce qui concerne la sécurité du patient. Il s'agit d'une traduction validée en néerlandais et en français de l'Hospital Survey on Patient Safety Culture (Agency for Healthcare Research and Quality), dont l'objectif est de connaître l'attitude de l'ensemble du personnel de santé à l'égard de la sécurité des patients, de sensibiliser le personnel de santé et la direction de l'hôpital à la sécurité des patients et de déterminer un profil de sécurité des patients pour l'hôpital, y compris l'identification des points "forts" et "faibles". Cela se fait en mesurant la variabilité (entre les hôpitaux, les départements, les groupes professionnels), en effectuant une analyse comparative entre des hôpitaux et des groupes similaires et en mesurant le changement de culture par des mesures répétées.</p> <ul style="list-style-type: none"> • HSPSC PSY = pour les services psychiatriques des hôpitaux généraux et des établissements de soins psychiatriques • HSPSC Acute & SP = pour les services aigus et les services SP des hôpitaux généraux/catégoriels/universitaires.

Strategie om de impact van de opleidingen en de ontwikkelde instrumenten te meten

De onderzoekers verbonden aan de trajecten zijn ten allen tijde voor de deelnemers bereikbaar om antwoord te bieden op de specifieke vragen van elk ziekenhuis. Hierdoor kan sterk op maat gewerkt worden van elke individuele organisatie om zodoende de slaagkansen van implementatie te verhogen. Verschillende aanpakken worden hiervoor gehanteerd:

- Het beantwoorden van de vragen op basis van wetenschappelijk onderzoek;
- Het deelnemen aan brainstormsessies binnen de organisatie;
- Het onderling in contact brengen van organisaties die hetzelfde traject volgen om onderling leren te stimuleren.

Om de impact te meten, zal het aantal ziekenhuizen dat verbetertrajecten opstarten naar aanleiding van de resultaten van de cultuurmetingen geïnventariseerd worden. Verder wordt ook het aantal deelnemers tijdens de 'learning community afternoon' bijgehouden.

Contact

UZ Gent/ Ugent:

- Prof. dr. Kristof Eeckloo, hoofddocent Management en beleid in de gezondheidszorg UGent, strategisch beleidsdirecteur UZ Gent
Kristof.Eeckloo@uzgent.be
- Prof. dr. Ann Van Hecke, hoofddocent Verpleegkunde en vroedkunde UGent, Universitair Centrum voor verpleegkunde en vroedkunde, staf- en beleidsexpert Directie Verpleging UZ Gent
Ann.VanHecke@uzgent.be
- Prof. dr. Simon Malfait, klinisch docent UGent, zorgmanager Klinische Ondersteunende Sector UZ Gent
Simon.Malfait@uzgent.be
- Evelyne Punnewaert, staf- en beleidsadviseur Strategische beleidscel UZ Gent, verpleegkundige polikliniek Urologie UZ Gent
Evelyne.Punnewaert@uzgent.be

Stratégie pour mesurer l'impact des formations et des outils développés

Les chercheurs liés aux itinéraires sont à tout moment à la disposition des participants pour répondre aux questions spécifiques de chaque hôpital. Ceci permet de travailler de manière très ciblée pour chaque organisation et d'augmenter ainsi les chances de réussite de la mise en œuvre. Différentes approches sont utilisées à cette fin :

- Répondre aux questions sur la base de la recherche scientifique ;
- Participer à des séances de *brainstorming* au sein de l'organisation ;
- Mettre mutuellement en contact les organisations qui suivent le même trajet pour stimuler l'apprentissage mutuel.

Pour mesurer l'impact, il sera procédé à l'inventaire des hôpitaux ayant des trajets d'amélioration sur la base des résultats de l'enquête portant sur la culture de la participation des patients. En outre, le nombre de participants à la « learning community afternoon » sera aussi tenu à jour.

Contact

UZ Gent/ Ugent:

- Prof. dr. Kristof Eeckloo, hoofddocent Management en beleid in de gezondheidszorg UGent, strategisch beleidsdirecteur UZ Gent
Kristof.Eeckloo@uzgent.be
- Prof. dr. Ann Van Hecke, hoofddocent Verpleegkunde en vroedkunde UGent, Universitair Centrum voor verpleegkunde en vroedkunde, staf- en beleidsexpert Directie Verpleging UZ Gent
Ann.VanHecke@uzgent.be
- Prof. dr. Simon Malfait, klinisch docent UGent, zorgmanager Klinisch Ondersteunende Sector UZ Gent
Simon.Malfait@uzgent.be
- Evelyne Punnewaert, staf- en beleidsadviseur Strategische beleidscel UZ Gent, verpleegkundige polikliniek Urologie UZ Gent
Evelyne.Punnewaert@uzgent.be

UHasselt:

- Prof. dr. Ward Schrooten, Gezondheidszorg en ethiek – patiëntveiligheid UHasselt
Ward.schrooten@uhasselt.be
- Marlies Claesen, projectcoördinator Nexuzhealth, UHasselt-medewerker
marlies.claesen@uhasselt.be

UHasselt:

- Prof. dr. Ward Schrooten, Gezondheidszorg en ethiek – patiëntveiligheid UHasselt
Ward.schrooten@uhasselt.be
- Marlies Claesen, projectcoördinator Nexuzhealth, UHasselt-medewerker
marlies.claesen@uhasselt.be

